

Wakker getrapt

Geschiedenisstudent Jarra Schroijen vocht op een kickboksgala in een stampvol Ahoy. 'Het is goed om flink te worden geraakt'

6

Lichting 1957 Tijdens hun 65-jarige lustrum haalden dertig reünisten van het Leidsch Studenten Corps herinneringen op aan een tijd dat je niet naar de universiteit kwam om te studeren. 'In de eerste drie jaar heb ik één tentamen gehaald'

10

12

Scriptchecker Japanoloog controleert serie *Pachinko*

4

Gedragcodes Mogen academici alles zeggen?

Zaterdag 29 oktober, 19.51, Ahoy Rotterdam

Het rumoer in de zaal neemt toe, als de rondemiss met een bord met erop langs de ring loopt. Leussink had de overhand in de eerste anderhalve minuut. Schroijen krijgt van onder meer trainer Aiven Sprang (ook wel bekend als *The Godfather*) instructies om het tij te keren.

Meteen brengt Schroijen zijn tegenstander aan het wankelen met een harde schop, maar Leussink valt niet. De zaal ontploft als na een serie felle trappen en klappen beide vechters hun evenwicht verliezen en tegen de grond gaan. Schroijen is agressiever dan in ronde n. De partij is in balans.

Ik probeer me helemaal te focussen op mijn tegenstander, zei de student vooraf over zijn tactiek. Ik zit dan helemaal in het moment. Je weet: als jij niet oplet, slaat of trapt hij jou. Die complete concentratie vind ik er zo mooi aan. Je staat helemaal aan.

En zo niet, dan houdt een klap je scherp. Het is goed dat je soms ink geraakt wordt hoor. Dat schudt je weer even wakker. Ik heb de afgelopen tijd een paar goede stoten tegen mijn gezicht gehad. De volgende keer houd je je handen dan hoger.

Zaterdag 29 oktober, 16.01, Leidse studentenhuus De Tippelzône

We vertrekken zo naar Ahoy, vertelt Schroijen. Om is de wedstrijd. Gisteren was de weging en de *stare down* in Rotterdam, die werd geleid door (de reeds gestopte kickbokslegende, *red.*) Ernesto Hoost. Dat was ook wel gaaf. Bij vorige gevechten kende Schroijen zijn tegenstanders al. Ik had met ze getraind. Dit is een nieuw iemand, dat geeft een ander gevoel. Maar het was een prima *stare down*, waarin ik me op mijn tegenstander heb geveerd. Het gevecht komt natuurlijk nu wel heel dichtbij. Op bepaalde momenten ben ik me daar ineens heel bewust van. Het is gek en lastig om je voor te stellen hoe het is om op zo'n groot evenement in de ring te staan. Maar het is ook gewoon weer een wedstrijd. Zo moet ik het in ieder geval proberen te zien.

Ik voel wel spanning, maar het is een gezonde spanning. Bij het gala in het sportcentrum was ik echt alleen maar bezig met mijn tegenstander. Het publiek zag ik niet, ik hoorde alleen af en toe wat geluid. Dat wil ik straks zien vast te houden. Ik ga gewoon voor de winst. Een knock-out is natuurlijk het gaafste.

Zaterdag 29 oktober, 19.53, Ahoy Rotterdam

Aan het eind van de derde ronde druipten Schroijen en Leussink van het zweet. Het lukt geen van beiden om de overhand te krijgen. Soms komt een deel van de combinaties

door, maar het is niet genoeg om de doorslag te geven. Tegelijkertijd begint de vermoeidheid toe te slaan: de schouders gaan hangen, en de frequentie van klappen en schoppen daalt.

Met een paar heftige laatste stoten proberen de studenten elkaar nog omver te blazen, maar de pogingen missen zuiverheid.

Zaterdag 29 oktober, 21.02 uur, Ahoy Rotterdam

Een uur na de wedstrijd staat Schroijen gekleed in shorts en T-shirt in de gang naast de zaal. De veters van zijn schoenen zijn los. Mijn rechterschoen en schenen zijn wel een beetje gevoelig, maar dat maakt niet uit. Ik heb wel harde klappen gehad, maar je zit zo vol adrenaline, dat je het niet heel erg voelt.

Zaterdag 29 oktober, 19.55, Ahoy Rotterdam

De bel klinkt voor de laatste keer. Schroijen gaat naar de hoek van Leussink toe en omarmt hem. Het is nu aan de jury wie er heeft gewonnen.

Dat oordeel laat niet lang op zich wachten. De boksers gaan aan weerskanten van de scheidsrechter staan en die grijpt Leussinks arm en steekt die in de lucht. Terwijl zijn opponent een enorme vreugdesprong maakt, loopt Schroijen enigszins gelaten naar zijn trainers toe.

Zaterdag 29 oktober, 21.04 uur, Ahoy Rotterdam

Schroijen is teleurgesteld dat hij niet heeft gewonnen. Ik begrijp de keuze van de jury. Het is zeker niet zo dat ik net ben tekeergegaan in de kleedkamer, daar blijf ik te rustig voor.

Jarra is een diesel, zegt trainer Smith. Hij komt langzaam uit de startblokken, man. Zijn tegenstander was niet geïntimideerd, hij deed net iets meer.

Hij was assertief, erkent Schroijen. Ik had iets feller moeten zijn, er in het begin meer op moeten zijn. In een vierde ronde was het mogelijk een ander verhaal geweest, maar je moet het in drie rondes laten zien. Toch ben ik tevreden met wat ik heb neergezet.

Smith vindt dat Schroijen het goed heeft gedaan. Ineens zijn er zeventuizend paar ogen op je gericht, *so much going on*. Onder zoveel druk heeft hij het goed gedaan. Ik ben trots op hem.

Het was kicken, zegt de student. Maar ook moeilijk te bese en wat er allemaal gebeurt als je richting de ring loopt. Het komt niet meteen binnen. Het leek alsof het heel snel voorbij was, dat alles maar een paar minuten duurde.

Hij gaat zeker door met kickboksen. Even kijken hoe ik me morgen voel, maar ik verwacht dat ik komende week weer gewoon ga trainen. <

Trots op onze kale hoofden

'Hier reden we op olifanten over het Rapenburg, en later ook nog in de sociëteit', zegt Hans Rasker. 'Dat kun je nu onmogelijk nog voorstellen.'

In de brasserie van de Faculty Club geeft de jaarpres van lichting 1957 van het Leidsch Studenten Corps (LSC) een presentatie met oude foto's die het verenigingsleven in volle glorie tonen: kaalgeschoren feuten die hun hoofd op tafel leggen en worden overgoten, in iemands armen een haas die aan een glaasje jenever snuffelt. Dertig mannen van boven de tachtig, allemaal keurig in driedelig pak en das, vieren vandaag het 65-jarige lustrum met een luxe lunch, lezingen en een afsluitende borrel bij de sociëteit waarin het LSC en Vereniging van Vrouwelijke Studenten te Leiden in 1972 zouden samensmelten: Minerva.

Organisator Fokke Dijkstra deelt naambordjes uit en verwelkomt zijn oud-jaargenoten. 'Er is ieder jaar een reünie van Minerva, maar wij horen ondertussen bij de oudsten. Elke vijf jaar organiseren we een lustrum met onze lichting, maar de groep wordt helaas steeds kleiner.' Zijn geheugen is niet meer zo best, zegt hij, maar als hij zijn clubgenoot Noud Ingen Hoesz - 'praeses collegii van 1961-1962' - weer ziet, komen de herinneringen over de groentijd al snel naar boven. 'Toen wij kaal waren en de groentijd afgelopen was, hebben wij ons bestuur en het college van bijstand (ontgroeningscommissie, red.) op tafels gehesen en vanaf de Kaiserstraat gedragen naar Sociëteit Minerva', zegt Dijkstra.

'Uit een soort dankbaarheid.'

Rasker herinnert zich het moment maar al te goed. 'We waren trots op onze kale hoofden en hadden écht plezier met elkaar: ook de groenen met het bestuur, omdat je drie weken met elkaar opgescheept zit.' Dat spreekt voor die tijd, vindt Ingen Hoesz. 'Het bewijst hoe goed het ging, het was allemaal acceptabel.'

Dat lag niet alleen aan de tijdgeest, weten Dijkstra en Ingen Hoesz. 'Je moet naar deze man kijken en zijn kornuiten van toen, het was een exceptio-neel bestuur.' Ingen Hoesz wenkt Otto de Witt Wijnen, de eregast van vandaag. 'Je probeert als bestuur je best te doen om een zo goed mogelijk jaar te vormen, en dat is kennelijk gelukt', verklaart hij. 'Veel beter dan mijn eigen jaar, 1953, dat merkten we meteen al.'

'Het was misschien ook wel het begin van het eind', vermoedt Ingen Hoesz. 'Wij hebben nog ervaren hoe het corps op zijn oude manier werkt. We probeerden overeind te houden wat in de oorlog kapot werd gemaakt. Dat was het idee, maar het naoorlogse corps is enorm veranderd in de jaren zestig, zoals alles. *Du moment* dat je vrouwen ziet binnenkomen, wordt de hele verhouding anders. Maar je moet ook openstaan voor alle veranderingen die komen. Je gaat met je tijd mee. Het is heel goed dat het corps gemengd werd.'

Clubgenoten Erik Bree en Theo Goud merken op dat de dynamiek tussen man en vrouw überhaupt anders was in 1957. 'We waren zelf ook heel erg bleu', zegt Goud. Hij herinnert zich

Lichting 1957 van het Leidsch Studenten Corps haalde tijdens het 65-jarige lustrum herinneringen op aan een tijd dat je niet naar de universiteit kwam om te studeren. 'We leefden in onze eigen wereld. Wat fout ging, werd bedekt met de mantel der liefde.'

DOOR PIM BAKX
FOTO MARC DE HAAN

nog hoe Bree, die door zijn clubgenoten was benoemd tot commissaris seksuele voorlichting, eens een condoom meenam en liet rondgaan terwijl ze in de tram zaten vanaf Leiden naar Katwijk. 'Niemand had zoiets ooit eerder gezien.' De tramlijn was vaste kost voor de jaarclub, weet Bree nog. 'Soms stond de tram een uur voor de sociëteit te wachten tot iedereen was ingestapt. Of we gooiden benzine op de tramrails, zodat de Breestraat in vlammen stond als de tram langs reed.'

Goud knikt: 'We stonden heel ver van de maatschappij af en leefden als studenten in onze eigen wereld. Als er wat fout ging werd het bedekt met de mantel der liefde.' In die zin is het goed dat die verhoudingen nu verschoven zijn, vindt hij. 'Er wordt nu ook naar studenten gekeken met een burgermoraal. Dat lijkt mij een mooie ontwikkeling.'

Je kwam niet naar Leiden om echt te studeren, herinneren de twee zich, al zijn bepaalde verschillen van nu hetzelfde als toen. 'Jij was er niet vaak bij, vanwege je medicijnenstudie', zegt Bree, die rechten studeerde, tegen Goud. De Witt Wijnen, die later zelf ging doceren op de universiteit, was helemaal niet zo zeker van zijn zaak toen hij de rechtenfaculteit net verliet. 'Toen ik was afgestudeerd wist ik niks', zegt hij. 'Het was een drama omdat in 1954 een aantal leidende figuren wegvielen. Eduard Meijers, de grote jurist, overleed, Cleveringa ging met pensioen en Julius van Oven werd minister van Justitie. Dat gaf een enorme dreun aan de op-

leiding.' Desalniettemin was er weinig afstand tussen studenten en docenten,ervaarde hij. 'Hoogleraren waren heel benaderbaar, en hielpen je uitstekend.'

Sven Warnaar haalde in zijn eerste drie jaar één tentamen, maar studeerde uiteindelijk toch nog af in zeven jaar, terwijl er acht voor zijn studie stond. 'Ik was sterk afhankelijk van de sociëteit, want mijn ouders woonden in het buitenland. Dus ik was fulltime aanwezig, als ik het zo mag zeggen.' Hij komt nog altijd een keer per maand samen met zijn clubgenoten, en maakt elk jaar een kleine reis. 'Vroeger ging die naar Rusland of Turkije, maar vorig jaar gingen we naar Maastricht en dit jaar naar Den Bosch, gezien de leeftijd.'

Zodra er wordt omgeroepen om aan te schuiven, slaat De Witt Wijnen hard op een van de tafels met zijn wandelstok, om daarna het uiteinde om de nek van Ingen Hoesz te schuiven en hem mee te trekken naar zijn plaats. 'Net zoals vroeger', grapt hij. Iedereen lacht. Als het voorgerecht wordt geserveerd, salade caprese, notenbrood en een bijpassende Elysée-Vignier uit de Languedoc, maakt Rasker van de gelegenheid gebruik om zijn lichtinggenoten op serieuzere toon toe te spreken. 'Ik wil een moment nemen om de jaargenoten te memoreren die afscheid van ons hebben genomen.' Iedereen gaat staan. Nadat Rasker de lijst namen heeft opgelezen volgt een eerbiedige minuut stilte. Daarna grijpt iedereen een A4'tje uit zijn binnenzak en zingt mee met het jaarlied.

'In de eerste drie jaar haalde ik één tentamen'

'Bijstand hoe hanteer ik de versnelling? Bijstand want ik krijg hem er niet in. En maak me niet het rijden tot een kwelling maak liever met de rijles een begin'

Na afloop klinkt een luidkeels 'BRAVO!' Tijdens het hoofdgerecht, kwartel met saffraanrisotto en paddenstoelen, is het aan De Witt Wijnen om lichting 1957 toe te spreken. 'Ik wil graag mijn dank uitspreken naar Paul Snoep, de enige die de moeite heeft genomen zijn kop kaal te scheren.' De zaal grinnikt. De wandelstok die hij vandaag meebracht is hetzelfde exemplaar dat hij gebruikte tijdens de groentijd in 1957. Er is alleen niet veel meer van over, aldus De Witt Wijnen terwijl hij met de stok in het rond zwaait. 'Omdat jullie zulke verprekte harde koppen hadden. Maar zonder grappen, jullie waren een uitzonderlijk goed jaar.' Rasker benadrukt dat er geen hiërarchie was binnen de lichting. 'In tegenstelling tot andere jaren was er bij ons geen club of iets dergelijks. In de belangrijkste commissies zaten soms dertien clubs.' De groentijd heeft daar ook een grote rol in gespeeld. 'Het hangt af van de manier waarop de commissie van bijstand het doet', volgens Ingen Hoesz. 'Het collegium is de autoriteit, maar in de bijstand zaten zeer talentvolle mensen.' Dat het nu anders gaat, zij zo: 'Iedere tijd heeft zijn eigen mores en op een gegeven moment veranderen de dingen. Je moet er altijd het beste van maken.'

Klimaatconsensus is er allang, waar blijft de radicale omslag?

Ruim duizend wetenschappers uit veertig landen hebben een open brief van Scientist Rebellion ondertekend met de boodschap dat het niet langer verdedigbaar is om publiekelijk te zeggen dat de opwarming van de aarde beperkt zal blijven tot 1,5 graad.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Onder hen zijn ook zeventig wetenschappers uit Nederland en drie van de Universiteit Leiden: politiek filosoof Thomas Fossen, hoogleraar huisarts-geneeskunde Niels Chavannes en sterrenkundige Zephyr Penoyre. De ondertekenaars zijn dus niet allemaal klimaatwetenschappers, maar komen uit allerlei disciplines.

Scientist Rebellion, een zusterorganisatie van Extinction Rebellion, is een internationale beweging van wetenschappers die zich grote zorgen maken over de klimaatcrisis en betoogt dat de academische gemeenschap 'de verantwoordelijkheid heeft om naar voren te treden en zich aan te sluiten bij de voorhoede van de klimaatbeweging'.

De ondertekenaars vinden dat het niet meer waarschijnlijk is om te denken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot 1,5 graad. Die grens wordt in de komende

beiden jaar al overschreden. Daardoor is het niet langer verdedigbaar dat politici blijven zeggen dat de beperking tot 1,5 graad nog haalbaar is. Daarom doen ze een beroep op klimaatwetenschappers om vóór de COP27 - de klimaatconferentie van 6 tot 18 november in het Egyptische Sharm-el-Sheikh - een publieke verklaring af te leggen met de boodschap dat de 1,5 graad-doelstelling niet wordt gehaald en er alles aan moet worden gedaan om de opwarming te beperken tot ver onder de 2 graden. Ook willen ze dat rijke landen hun belofte nakomen om 100 miljard dollar uit te trekken om armere landen te compenseren voor schade door klimaatverandering.

Deze boodschap komt vlak nadat de World Meteorological Organization (WMO) op 26 oktober rapporteerde dat de stijging van broeikasgasuitstoot in 2021 groter was dan ooit. Een dag later verscheen het Emission Gap Report 2022, dat ook al concludeerde dat er geen geloofwaardige weg meer is naar 1,5 graad opwarming. Dinsdag publiceerde het Planbureau voor de Leefomgeving een rapport waaruit blijkt dat de klimaatplannen van het kabinet in Nederland ontoereikend

zijn om de broeikasgassen met 55 procent te verminderen in 2030 ten opzichte van 1990.

'Ik maak me zeer veel zorgen', zegt politiek filosoof Thomas Fossen, een van de Leidse ondertekenaars. 'De situatie dwingt ons om opnieuw na te denken over wat het betekent om wetenschapper te zijn. Of je je nog afzijdig kan houden, of dat je je activistischer moet opstellen.'

'Het is inmiddels geheel onwaarschijnlijk dat we die 1,5 graad gaan halen', vult Leids hoogleraar huisarts-geneeskunde Niels Chavannes aan. 'Maar we houden de handen voor onze ogen en we blijven zeggen dat het gaat lukken. Dat is grote onzin.'

Chavannes doet veel onderzoek naar *global health*. 'Wereldwijd heeft de klimaatverandering tastbare invloed op de gezondheid, dat is nu al een keihard probleem. Luchtvervuiling heeft enorm veel effect op je luchtwegen en zelfs op je hersenen, veel meer dan we vroeger dachten.

Tien tot twintig procent van waar we aan doodgaan komt door vervuiling in de wereld. Ik wil van de daken schreeuwen dat dit een enorm negatieve impact heeft op ons welzijn. Verandering van klimaat is het grootste gevaar voor de volksgezondheid. Gevaarlijker dan covid, infecties en het gebrek aan handjes in de zorg.'

'Wat veel wetenschappers beweegt, is de be-

hoefte om het signaal af te geven dat er een radicale omslag nodig is', zegt Fossen over het grote aantal niet-klimaatonderzoekers onder de ondertekenaars. 'De wetenschappelijke consensus is er, de wetenschap heeft haar werk gedaan, maar we zien halve maatregelen. Dat maakt dat veel academici zich geroepen voelen op een andere manier zichtbaar te maken dat er een nood-situatie is.'

'Ook in andere domeinen neemt het klimaatprobleem steeds grotere vormen aan', zegt Chavannes. 'Dat maakt dat wetenschappers uit andere disciplines zich ook beginnen te roeren.'

Hij ziet bijvoorbeeld zelf hoe vervuilend de zorg is. 'Meer dan zeven procent van wat we uitstoten komt van de zorg. Na een operatie heb je vuilniszakken vol materialen die in de verbrandingsoven worden gemikt. Alle operatiekamers in alle ziekenhuizen staan dag en nacht te draaien met luchtverversingsystemen. Die worden nooit uitgezet. Dat kan ook anders, bijvoorbeeld door maar twee operatiekamers per ziekenhuis te laten draaien. Ik wil niet passief zitten wachten tot de zondvloed letterlijk over ons heen komt. We zijn slim genoeg om er wat aan te doen.'

'Deze noodsituatie dwingt wetenschappers te kiezen: afzijdig houden of activistisch worden'

Stills uit Pachinko. Links: Hoofdpersoonage Sunja met haar echtgenoot en kind. Boven: Sunja verkoopt kimchi op de markt in Osaka.

Die scène moet eruit

De succesvolle serie *Pachinko* gaat over een Koreaanse familie die begin vorige eeuw naar Japan trekt. Voor het nieuwe seizoen zochten de makers naar experts die het script wilden checken. Ze kwamen uit bij hoogleraar Katarzyna Cwiertka. 'Melk, op het Japanse platteland van de jaren veertig? No way!'

DOOR VINCENT BONGERS

Een paar weken geleden kreeg Katarzyna Cwiertka een mail die ze niet al te goed las. 'Er stond: "Wij zijn van *Pachinko*, kunt u ons helpen?"', vertelt de hoogleraar moderne Japanstudies. 'Ik dacht: wat is dit voor iets raars? Willen studenten met mij praten over een project ofzo?' Zonder er verder over na te denken, maakte Cwiertka een afspraak voor een Zoom-overleg. 'Normaal gesproken google ik eerst de mensen die ik ga spreken, maar daar was ik nu even te druk voor...' Toen ze inlogde, verschenen er maar liefst vier vertegenwoordigers van de streamingdienst Apple TV+ op het scherm. Hun succesvolle serie *Pachinko* is een historisch epos, gebaseerd op een roman uit 2017, over de lotgevalen van een Koreaanse familie die begin jaren dertig migreert naar Japan.

'Ik zag het hoofd van het *art department* dat al drie keer voor een Emmy is genomineerd', vertelt Cwiertka. 'Verder was Soo Hugh, die de serie ontwikkelde en het scenario schreef, er ook bij. Ze vroegen: "Ken je onze serie?" "Eh, nee", gaf ik toe. Ik wist van niets.' De makers bleken te werken aan het tweede seizoen en waren daarvoor op zoek naar een deskundige die hen kon adviseren over voedsel in Japan in de jaren veertig. Cwiertka doet al lang onderzoek naar de Koreaanse en Japanse eetcultuur en heeft veel over dit onderwerp gepubliceerd.

'Een kom rijst staat symbool voor koloniale onderdrukking'

Dat ze de serie niet had gezien en de roman niet had gelezen schrok de makers niet af. 'Na een gesprek van een uur wilden ze me wel hebben.'

Inmiddels heeft ze het eerste seizoen gezien. 'Ik vind het een beetje een zoetsappige serie en ook wat te langzaam. De geschiedenis van Korea en Japan is wel heel goed weergegeven. Korea was tussen 1910 en 1945 een kolonie van Japan, wat gepaard ging met zware onderdrukking van de Koreaanse bevolking.'

Meer dan twee miljoen Koreanen gingen in Japan werken, aldus de makers van de serie. 'In eerste instantie was er geen sprake van dwang, er waren meer mogelijkheden in het modernere Japan dan in Korea. Vanaf de jaren veertig worden er wel Koreaanse arbeiders gedwongen om in de Japanse fabrieken te werken.' Eten is een belangrijk thema in de afleveringen. Als hoofdpersoonage Sunja gaat trouwen, doet haar moeder heel veel moeite om voor het feestmaal witte rijst te vinden. Dat is namelijk een zeer schaars goed. 'Voor Japan was Korea in eerste instantie een agrarische kolonie. Rijst werd naar Japan geëxporteerd, dat leidde tot tekorten in Korea. Een kom rijst in de serie staat symbool voor koloniale onderdrukking.'

Toch ontdekte Cwiertka al de nodige fouten in het eerste seizoen. Ze kreeg zelfs 'kromme tenen' van de laatste scène. 'Sunja gaat dan met een kar vol kimchi (ingelegde Chinese kool of andere groenten met knoflook, *red.*) naar de markt in de Japanse stad Osaka. Ze prijst haar waren niet alleen in het Koreaans, maar ook in het Japans aan. Het is absoluut onmogelijk dat Japanners in de jaren dertig kimchi kochten.'

Koreaans eten werd namelijk helemaal niet gewaardeerd door de Japanners. 'En zeker kimchi niet, daar ging je van stinken. Er werd toen geen knoflook gebruikt in Japan. Pas vanaf eind jaren tachtig wordt de geur van knoflook er langzaam geaccepteerd en wordt kimchi populair. Maar dat is zeker een halve eeuw later dan in de serie.'

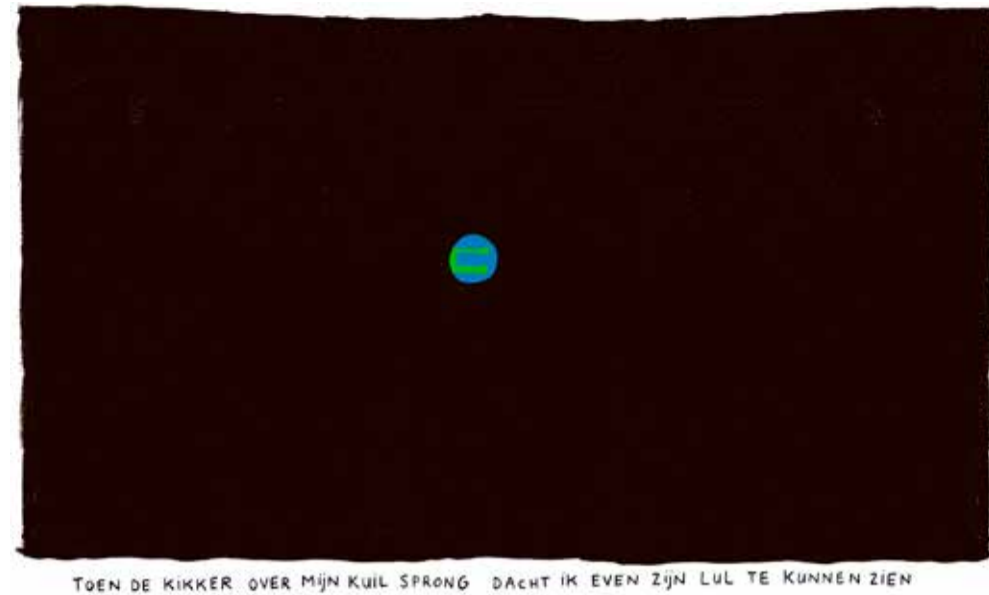
Cwiertka krijgt de scripts van de afleveringen van seizoen twee toegestuurd. 'Als ik raars zie, maak ik daar een opmerking over. Zo las ik bijvoorbeeld dat een personage blij is een beetje koemelk te bemachtigen. Melk? Op het Japanse platteland van de jaren veertig? No way! Dat moet eruit.'

Daarnaast stellen de producenten ook heel concrete vragen. In de jaren veertig gaat een personage bij een rijke familie eten. Het diner is in Japan, maar de gerechten zijn Frans. Wordt er dan met mes en vork gegeten, of met stokjes? Of met allebei? Ik moet dat dan uitzoeken. Het is ook voor mij dan een beetje gissen, want de Japanse eetcultuur is al vanaf het einde van de negentiende eeuw aan het verwestlijken.'

Cwiertka heeft 'natuurlijk geen vetorecht' in de productie van de serie. 'Ik hoop echter wel dat ze mijn advies opvolgen. Het is cool om straks te zien of zaken daadwerkelijk zijn aangepast.' Wanneer het tweede seizoen van *Pachinko* in première gaat is nog niet bekend.

Aboneer je ook op onze nieuwsbrief

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Gezin in Oegstgeest zoekt betrouwbare en lieve oppas voor dinsdagmiddagen (14.15-18.00). Onze kinderen (9 en 6 jaar) zitten op de Montessorischool in Oegstgeest en wij wonen daar in de buurt. **Betaling circa 10 euro per uur.** Wie kan ons helpen? marjoleinwijngaarden@gmail.com

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 5 leerlingen groep, 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Wiskunde, aardrijkskunde, 2 havo. *Engels, mens en maatschappij,

vmbo basis/kader klas 3. *Engels, brugklas havo, vwo. *Biologie, Nederlands, natuurkunde, 2 vmbo. *Nederlands, brugklas havo. *Nederlands, begrijpend lezen, vmbo/mavo/havo. *Wiskunde, 2 vmbo-KGT. **Leiden-Zuid**, *5 leerlingen basisonderwijs, van wie één met dyslexie, hulp gevraagd bij huiswerk. **Voortgezet onderwijs:** *Nederlands, Engels, Wiskunde, brugklas vmbo basis/kader. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekkoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet b.v., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 30.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek
s.pvan.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Emiel Beinema (stagiair)
e.s.beinema@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Oscar van Putten | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan
Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet b.v. Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad>

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vicevoorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emara | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

LAMME LEIDSE MEMES

CULTUUR

Ferry Zandvliet overleefde de terroristische aanslag in Parijs. In een voorstelling vertelt hij waarom die avond hem gelukkiger heeft gemaakt. ‘Het gaat niet om wat je meemaakt, maar hoe je ermee omgaat.’

DOOR EMIEL BEINEMA

‘Sommige mensen zou je wel een aanslagje gunnen om te laten zien hoe goed ze het hebben’

Na de Bataclan werd Ferry een beter mens

Op 13 november 2015 staat Ferry Zandvliet (44) met een bierje in de hand te wachten tot het concert begint. De Rotterdammer is voor deze avond met drie vrienden naar Parijs gereden. In theater Le Bataclan speelt die avond de Amerikaanse band *Eagles of Death Metal*, een naam die humoristisch bedoeld is: de groep maakt geen death metal, maar gezellige rock-'n-roll. De sfeer zit er goed in: niemand kan vermoeden dat het theater die avond het toneel zal worden van een gruwelijke aanslag met 90 slachtoffers als gevolg. Het drama heeft van Zandvliet een ander mens gemaakt.

Een leuker mens, vindt hij zelf. Hij gaat sindsdien door het leven als *motivational speaker*: 'Al krijg ik altijd een beetje jeuk van die naam. Ik houd ervan om verhalen te vertellen en mensen te inspireren, dat vind ik een leukere omschrijving.' Hij gaf al honderden lezingen, maar trekt nu samen met een band het theater in. 'Het punt dat ik wil maken is dat iedereen *shit* meemaakt in zijn leven en dat je dan toch door moet: na een aanslag, als iemand overlijdt, als een relatie uitgaat. Ik denk dat ik aardig wat tools heb ontwikkeld om daarmee om te gaan.'

Over de bewuste avond zelf wil Zandvliet het liever niet hebben: hij heeft er genoeg over gepraat, vindt hij. 'Natuurlijk neem ik het publiek ook echt wel effe mee in wat me is overkomen, want anders komt het inspirerende stukje van je verhaal veel minder binnen. Maar het kan mensen ook afschrikken. Ze denken soms: "Dat wordt een heel bloederige avond, daar hebben we geen zin in." Maar ze gaan echt wel met een goed gevoel naar huis.'

Waarom wilde je met dit heftige verhaal het theater in?

'Mijn ervaring heeft natuurlijk een heel duidelijke link met muziek. Ik ben ook een gigantisch muziekliefhebber en ga zeker met drie keer per maand naar concerten. Dat je zoiets op zo'n plek meemaakt, is natuurlijk al bijzonder, maar het heeft me ook een gelukkiger mens gemaakt. Het leek me mooi om dat met elkaar te combineren: het vertellen van een verhaal, wat ik al heel vaak doe, met muziek die veel voor me betekent.

Hoe maakt zo'n gebeurtenis je een gelukkiger mens?

'Voor de aanslag was ik helemaal tegenovergesteld aan wie ik nu ben. Ik ben nu iemand die wel zelf verantwoordelijkheid neemt.

'Het was voor mij ook heel moeilijk om onze ervaringen een plekje te geven, maar zeven jaar is gelukkig een lange tijd. Je ziet dat mensen om je heen het soms nog zwaarder hebben dan jijzelf.

'Ik dacht vroeger wel eens: "Hoe tof zou het zijn als ik zelf een keer op zo'n podium zou staan." Nu is dat een beetje aan het gebeuren en dat komt allemaal uit die ene avond. Dat blijf ik wel heel bijzonder vinden. Dat zijn ook kansen die je zelf creëert. Daar ben ik best trots op.

'Het klinkt een beetje narcistisch, maar ik denk dat iedereen die van muziek houdt en een avondje vermaak wil ervan zal genieten. We willen mensen niet helemaal wegblazen. Ik houd zelf wel van een flinke bak metal, dus bekenden maakten zich al zorgen, maar voor deze show hebben we wat rustigere nummers gekozen en liedjes zo afgestemd dat er veel herkenning in zit.

'*Sympathy for the Devil* van The Rolling Stones zit er bijvoor-

beeld in. Dat sluit mooi aan bij het feit dat ik bevriend ben geraakt met familie van een van de terroristen die die avond stonden te schieten. Een soort figuurlijke link met de tekst.'

Wat wil je het publiek meegeven?

'Uiteindelijk gaat het niet om wat je meemaakt, maar hoe je ermee omgaat. Die lessen zijn universeel. Dat je niet in de slachtofferrol kruipt, kijk eerst naar je eigen aandeel. Je hebt geen aanslag nodig om te snappen hoe dat werkt. Het is geen hogere wiskunde. 'Ik had mijn situatie niet kunnen voorkomen, maar wel veel dingen waar ik toen tegenaan liep. Ik denk dat heel veel mensen met kleine tegenslagen daar ook tegenaan lopen: dat je boos wordt op het leven en zwelgt in zelfmedelijden. Zodra ze zien hoe makkelijk ik daarmee omga, kunnen ze dat op zichzelf betrekken en denken: "Goh, wat hij heeft meegeemaakt is tien keer erger. Dan moet ik er helemaal mee kunnen dealen."

'Dat is precies wat er bij mij ook gebeurd is. Twee mannen met wie ik bevriend ben geraakt zijn hun vrouwen verloren bij de aanslag. Die stonden heel snel op met een soort tegenbeweging. Dat was voor mij echt een eye-opener: "Holy shit, zo kan het dus ook."

Had jij daar vroeger naar geluisterd?

'Daar heb ik geen eerlijk antwoord op. Ik zou graag zeggen van wel, maar in dat gedeelte van mijn volwassen leven was ik zo strontegenwijs.

'Het klinkt een beetje onaardig, maar sommige mensen zou je wel een klein aanslagje gunnen om te laten zien hoe goed ze het eigenlijk hebben. Want heel veel mensen maken natuurlijk niks mee. Je woont hier, alles wordt geregeld voor je, en als je geluk hebt, krijg je een mooi salaris. Dan is het heel makkelijk om je mening te geven over mensen die dat niet hebben. Als je in hun schoenen zou staan, zou je heel anders praten. Die spiegel zou ik toch ook graag willen voorhouden. 'Ik zie op sociale media een heleboel mensen die zeiken over van alles maar niet in actie willen komen om de wereld beter te maken. Dat stoort me echt. Als je vluchtelingen aan de grens met borden uit staat te jouten, heb je dus geen idee wat die mensen meegemaakt hebben.'

Je belooft in je show ook 'Rotterdamse humor(t)'. Wat moet wij ons daarbij voorstellen?

'Het is een bak gigantische nuchterheid die mijn vrienden en ik hebben. Wij hebben onszelf nooit zielig gevonden. Andere mensen spraken ons steeds aan over hoe erg het voor ons was dat we dit hadden meegemaakt, maar in de voorstelling vertel ik ook hoe snel wij er al grapjes over aan het maken waren. Ik vind het heel belangrijk dat je ook licht om de *shit* in je leven. Ik denk dat dat wel een beetje Rotterdam is: "Ik neem mijn werk bloedserieus, maar het leven eigenlijk niet zo."

'Ik zie er ook wel een bepaalde vorm van humor in: dat je een aanslag overleeft die je vervolgens een heel nieuwe *job* geeft waarvan je gelukkiger wordt. Er waren ook mensen om me heen die zeiden: "Dit is echt iets wat jou moet overkomen."

Ferry Zandvliet, *Beter na Bataclan*. Gebr. de Nobel, 11 november 19:30u, €17,50 (vkv €15)

‘Ik moet nog even sparen voor een ticket naar Japan’

DOOR OSCAR VAN PUTTEN
FOTO TACO VAN DER EB

Wat doe je bij het Sieboldhuis?

‘Ik dacht eerst dat ik alleen aan de balie zou staan, maar het werk is heel divers. Ik help ook mee bij bedrijfsuitjes, lezingen en creatieve workshops, zoals haiku’s maken.

‘Normaal is het vrij rustig, maar bij speciale evenementen of de opening van een nieuwe tentoonstelling wordt het meteen veel drukker. Het laatste weekend van een expositie is ook altijd populair: mensen pakken dan de allerlaatste kans om hem nog te zien, dan heb je opeens vier keer zoveel bezoekers als normaal.’

Wat is er allemaal te zien?

‘Op de begane grond zit de vaste collectie, dat zijn voorwerpen die Philipp Franz von Siebold in de negentiende eeuw uit Japan heeft meegenomen. Voor veel westerse mensen was dat de eerste keer dat ze in aanraking kwamen met Japan.

‘Boven hebben we een tentoonstelling die elke drie maanden wisselt. Die vind ik wel leuker: het is allemaal in één groot thema, dan kun je tussen alle kunstwerken door lopen en alle informatie in je opnemen.

‘Voordat ik hier kwam werken, stond er

een enorme krab in het museum. Inmiddels ligt hij weer in het depot van Naturalis. Hij was echt populair, want bezoekers vragen er nog steeds naar. Maar er is verder genoeg te zien: mensen komen bijna nooit teleurgesteld terug van hun bezoek. Als het rustig is, kan ik een praatje met ze houden. Ik voel me hier een vis in het water: ik hou van kunst en weet dankzij mijn studie overal wat van, dus ik kan over alles meepraten.

Wie komen hier langs?

‘Het zijn vooral ouderen; ik zou het leuk vinden als er ook meer studenten langskwamen. Heel soms bieden bezoekers zelf kunst aan. Laatst kwam er een vrouw langs die oude prenten had geerfd van haar oom en aan ons wilde laten zien. Dat vond ik leuk, want ze waren echt van goede kwaliteit.’

Zie je hier veel Japanners?

‘Best veel. Ik probeer dan Japans met ze te praten, dat waarderen ze altijd. Zelf vind ik het nog spannend: ik kan me verstaanbaar maken, maar grammaticaal klopt het niet helemaal.

‘Na de middelbare heb ik drie maanden in Tokio gewoond en taallessen gevolgd. Daarna wilde ik meer leren over Japan, en dus ben ik Japanstudies gaan volgen. ‘Normaal ga je met de studie ook drie maanden erheen, maar door corona ging dat niet door. Inmiddels is het land weer open, dus ik moet even goed sparen voor de vliegtickets.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Waarom ik niets over Iran durfde te delen (maar nu wel)

Deze week is de zevende week van aanhoudende protesten in Iran naar aanleiding van de gewelddadige dood van de 22-jarige Mahsa Amini die overleed in hechtenis na ernstige mishandeling door de moraalpolitie in Teheran omdat ze haar hoofddoek niet op de juiste wijze zou hebben gedragen.

Al zeven weken gaan mijn leeftijdsgenoten in Iran de straat op om te vechten voor vrijheden waarbij ik nog nooit heb stilgestaan, al zeven weken worden Iraniërs gearresteerd, gemarteld en gedood. Al zeven weken schreeuwt de Iraanse diaspora om aandacht van de buitenwereld en al zeven weken stellen wij ze teleur.

Een van mijn beste vrienden van de middelbare school is een van de mensen die al zeven weken onvermoeibaar en op elke mogelijke manier nieuws uit Iran deelt. Hij is Iraans en kan al zeven weken zijn familie nauwelijks bereiken. Zijn nichtjes zijn gevlucht, zijn neefje was een week vermist na de brand in de Evin-gevangenis en zijn Instagram Stories worden bekeken

door de Iraanse ambassade om hem angst aan te jagen. Belangrijker: hij kan nooit meer naar Iran, puur omdat hij zich op sociale media uitspreekt over de gruwelijke situatie in het land waar zijn ouders vandaan komen en waarmee hij zo verbonden is. Naar aanleiding van een gesprek met hem vraag ik me de laatste tijd af of ons gebruik van sociale media een soort verantwoordelijkheid met zich meebrengt, en waarom dan wel of niet. Trump verbannen van Twitter, (Kan)Ye van Instagram afhalen, Musk die Twitter koopt – iedereen vindt er het zijne van, maar wat dóen we ermee? Wat betekent ons handelen, of eigenlijk niet handelen, op sociale media voor de vrijheden waarvoor Iraniërs op de bres springen en waar Trump, Musk en Ye zich onder verschuilen?

Communicatie is zenden en ontvangen, maar óns platform, Instagram zijnde, gaat alleen maar over zenden: onze gezichten, lichamen, vakanties, rijkdom en fantastische ervaringen. Op Instagram wordt in algemene zin weinig ontvangen, maar wat wél wordt ontvangen is ‘nieuws’ dat ons bereikt door dertig seconden durende video’s van NOS Stories, Volkskrant-quizjes en schreeuwerige posts van het account *cestmoco* (dat leest u goed). Andermans échte leven, pijn, lijden en problemen vinden we ongemakkelijk en moeilijk, en dus klikken we video’s van gewelddadige protesten in Iran weg om te scrollen door een feed vol TikTok-dansjes, foto’s van uitbundige 21-diners, (Lamme Leidse) memes en

burratagevulde recepten van Pien Laat Haar Eten Zien. Ondertussen zijn we bang om nieuws te delen via sociale media, en al helemaal als het gaat om belangrijk, levensveranderend en gruwelijk nieuws.

Men wil ‘de juiste mening’ hebben, maar ook vooral niet ‘te politiek zijn’, want stel je toch eens voor dat een vriend, volger of *god forbid* je kwarrel je ‘te woke’ gaat vinden door dingen die je deelt! Nee, hartverscheurend nieuws wordt slechts gedeeld als het in de vorm van een pastelkleurige infographic of een esthetisch aangename foto is, of als letterlijk (figuurlijk!) iedereen en zijn moeder al iets heeft gedeeld en je anders ongeïnteresseerd overkomt; dát is *not done*. Dit zit me dwars, want ook ik heb zeven weken lang niks gedeeld, niks gezegd en niks gedaan, en dat alles terwijl ik, in tegenstelling tot mijn goede vriend, wél makkelijk kan zeggen wat ik wil zonder gevaar te lopen. Ik vond dat ik te weinig van de situatie begreep en er te weinig mee te maken had (ook dat leest u goed) om er iets over te delen.

Dat is natuurlijk onzin van de bovenste plank. Wat wij kunnen doen, is de vrijheid waar men in Iran zo hard voor strijdt, gebruiken om hun stemmen te versterken, om verhalen te delen en om ons uit te spreken tegen het geweld dat daar nog elke dag plaatsvindt. Ik begin in ieder geval met deze column, en neem me verder voor de pastelkleurige infographics te vervangen met echt nieuws dat *moet* worden gehoord en gezien.

MAIA DE QUAY is student rechten

‘Andermans échte leven, pijn, lijden en problemen vinden we ongemakkelijk’

